

CHƯƠNG 5
CHƯƠNG TRÌNH QUẢN LÝ
VÀ GIÁM SÁT MÔI TRƯỜNG

MỤC TIÊU

Sau khi học xong chương 5, sinh viên cần nắm được:

- **Chương trình quản lí môi trường (EMP) là gì?**
Mục tiêu, Ý nghĩa, Nội dung, Cấu trúc
Trách nhiệm soạn thảo EMP,
Ai phải thực hiện EMP
- **Giám sát môi trường là gì?**
Nội dung
Trách nhiệm giám sát

Theo yêu cầu của Bộ TNMT báo cáo ĐTM cần “**xây dựng 1 chương trình quản lý môi trường dựa trên tóm tắt các hoạt động của dự án, các tác động môi trường và biện pháp giảm thiểu**”.

Quy định về ĐTM của Bộ TNMT không đòi hỏi dự án soạn thảo một *Kế hoạch quản lý môi trường* (EMP) riêng biệt mà là soạn “***Chương trình quản lý và Giám sát môi trường***” – là một phần của báo cáo ĐMC/ĐTM/KBM.

5.1. Chương trình quản lí môi trường (EMP)

Bao gồm:

- *Khái lược*
- *Mục tiêu*
- *Ý nghĩa*
- *Nội dung*
- *Cấu trúc*
- *Ai có trách nhiệm soạn thảo EMP*
- *Ai phải thực hiện EMP*

Khái lược

Theo WB (Feb. 2011): **EMP** là công cụ (instrument) để làm chi tiết:

- + *Các biện pháp cần thực hiện trong quá trình xây dựng và vận hành dự án để loại trừ, hoặc giảm thiểu các tác động xấu đến mức có thể chấp nhận;*
- + *Các hành động cần triển khai các biện pháp này.*

Theo WB:

Dự báo các tác động tiêu cực đến môi trường và xã hội là cốt lõi của quá trình ĐMC/ĐTM nhưng đề xuất các biện pháp nhằm loại bỏ, bù đắp, giảm nhẹ các tác động xấu đến mức có thể chấp nhận trong quá trình thực hiện dự án là yêu cầu cần thiết.

Gắn kết các biện pháp này vào quá trình thực hiện dự án được hỗ trợ bằng một Kế hoạch Quản lý môi trường (*Environmental Management Plan EMP*)

+ EMP là một phần bắt buộc phải có của quá trình ĐMC/ĐTM trong các dự án do WB, ADB, JICA...tài trợ.

+ EMP là phần không thể thiếu của các đánh giá tác động môi trường cho các dự án Hạng A.

Đánh giá tác động môi trường cho các dự án Hạng B cũng có thể cần làm EMP.

Tham khảo Phân hạng dự án của WB (trang 61, 62 – Lê Trình), của ADB (trang 65 – Lê Trình)

Mục tiêu

- Bảo đảm tuân thủ luật, quy định, tiêu chuẩn và hướng dẫn của địa phương và quốc gia**
- Bảo đảm có phân bổ đủ nguồn lực trong ngân sách của dự án để thực hiện các hoạt động liên quan đến EMP**
- Bảo đảm rằng các rủi ro môi trường đi kèm dự án được quản lý một cách thích đáng**
- Đối phó các vấn đề môi trường phát sinh ngoài dự kiến chưa được xác định trong ĐMC/ĐTM của dự án**
- Cung cấp phản hồi để cải thiện liên tục hiệu quả môi trường.**

Ý nghĩa

Theo WB: EMP là một công cụ giá trị để:

- Xác định chi tiết ai, cái gì và ở đâu việc quản lý môi trường và các biện pháp giảm thiểu được thực hiện;
- Giúp các cơ quan chính phủ, các nhà thầu, đơn vị triển khai và những người có ảnh hưởng khác kiểm soát tốt hơn quá trình quản lý môi trường ngay tại chỗ trong suốt vòng đời của dự án;
- Cho phép người đề xuất dự án/chủ đầu tư bảo đảm các nhà thầu của họ, nhân danh họ, thực hiện đầy đủ các nghĩa vụ môi trường,
- Và để thể hiện tính tuân thủ

Ngoài ra, EMP thường được đòi hỏi là một phần của tài liệu mời thầu thực hiện dự án.

Nội dung

Theo yêu cầu của WB, EMP bao gồm 5 nội dung:

- **Giảm thiểu:**
- **Monitoring**
- **Phát triển năng lực và đào tạo**
- **Tiến độ thực hiện và Khái toán kinh phí**
- **Gắn kết EMP với dự án**

1. Giảm thiểu:

- a. Xác định và tóm tắt tất cả các tác động xấu đã dự báo
- b. Mô tả từng biện pháp giảm thiểu cần thực hiện trong quá trình thực hiện và vận hành dự án.
- c. Ước đoán các tác động tiềm năng do các biện pháp này;
- d. Gắn kết với các kế hoạch giảm thiểu khác.

2. Monitoring:

EPM cần xác định các mục tiêu giám sát/ quan trắc môi trường và nêu chi tiết các loại giám sát với gắn kết với đánh giá tác động trong báo cáo EIA và các biện pháp giảm thiểu đã nêu trong EMP.

3. Phát triển năng lực và đào tạo

EMP đề xuất đánh giá về hiện trạng, vai trò, và khả năng của các đơn vị quản lý môi trường tại hiện trường hoặc ở các cơ quan và bộ ngành.

4. Tiến độ thực hiện và Khái toán kinh phí

EMP cần cung cấp:

- a. Tiến độ thực hiện các biện pháp
- b. Nguồn vốn và ước tính vốn để thực hiện EMP.

5. Gắn kết EMP với dự án

Cần thiết lập EMP trong dự án để đảm bảo Kế hoạch quản lý môi trường sẽ được nhận vốn và được giám sát với các hợp phần khác.

Cấu trúc

Bao gồm:

- **Mở đầu**
- **Mô tả dự án**
- **Dữ liệu cơ sở về môi trường**
- **Tác động tiềm tàng và biện pháp giảm thiểu**

Mở đầu

Phần này đưa ra thông tin ngắn gọn về:

- + **Bối cảnh của EMP:** *mô tả EMP được điều chỉnh như thế nào cho phù hợp với quá trình lập kế hoạch tổng thể của dự án, liệt kê các nghiên cứu môi trường của dự án/tiểu dự án như báo cáo ĐTM, các tài liệu đã được phê chuẩn.*
- + **Mối liên quan** giữa EMP với Khung quản lý môi trường và dự án.
- + **Các mục tiêu của EMP**
- + **Chính sách, khuôn khổ pháp lý và hành chính**

Mô tả dự án

- + **Vị trí địa điểm dự án:** vị trí địa điểm phải được mô tả với vị trí của các hoạt động được đưa ra, bao gồm các bản đồ địa điểm cho thấy vị trí của vùng dự án cũng như chi tiết ở cấp tiểu dự án.
- + **Các hoạt động thi công/vận hành:** phần mô tả này có thể bao gồm mô tả vắn tắt các quá trình thi công và vận hành; giờ làm việc hoặc vận hành, bao gồm chi tiết về các hoạt động bất kỳ cần phải được thực hiện ngoài giờ; số lượng và loại nhân công; máy móc và thiết bị sẽ được sử dụng; vị trí và các phương tiện tại chỗ và lán trại cho công nhân; danh sách số lượng công trình dân dụng.
- + **Tính toán và sắp xếp thời gian:** ngày bắt đầu và hoàn thành dự kiến phải được chỉ rõ.

Dữ liệu cơ sở về môi trường

*Phần này phải đưa ra **thông tin chủ chốt** về nền môi trường vùng bị ảnh hưởng của dự án cũng như liên kết giữa nền môi trường với vùng dự án (bao gồm các bản đồ).*

Tác động tiềm tàng và biện pháp giảm thiểu

- + Phần này tổng kết các tác động tích cực và tiêu cực được dự báo đi kèm với dự án/tiểu dự án được đề xuất, đặc biệt là những tác động có tầm quan trọng từ trung bình đến cao.
- + Các biện pháp được đề xuất để tích hợp vào thiết kế công nghệ để giải quyết các nguy cơ/tác động tiềm tàng và/hoặc tạo ra giá trị gia tăng của các công trình.

Ai có trách nhiệm soạn thảo EMP

Người đề xuất dự án (chủ dự án) chịu trách nhiệm chính về hiệu quả môi trường của các dự án của mình.

=> Như vậy, chủ dự án chịu trách nhiệm bảo đảm việc soạn thảo và thực hiện của EMP của dự án.

Ai phải thực hiện EMP

- + *Chủ đầu tư (hoặc người vay vốn của WB, ADB, JICA)*
- + *Nhà thầu xây dựng (nếu có)*
- + *Tư vấn*
- + *Các tổ chức tài trợ (thí dụ WB, ADB, JICA)*

5.2. Giám sát /quan trắc môi trường

Bao gồm:

- *Khái niệm*
- *Nội dung*
- *Ai giám sát môi trường*

Khái niệm

Theo Luật BVMT (2014):

“Quan trắc môi trường là quá trình theo dõi có hệ thống về thành phần môi trường, các yếu tố tác động lên môi trường nhằm cung cấp thông tin đánh giá hiện trạng, diễn biến chất lượng môi trường và các tác động xấu đối với môi trường”

Quan trắc môi trường nhằm theo dõi hiện trạng và tác động môi trường để:

+ Tạo ra cơ sở dữ liệu về chất lượng các thành phần môi trường phục vụ cho quy hoạch và phát triển kinh tế - xã hội.

+ Tạo ra cơ sở dữ liệu cho việc kiểm soát chất lượng các thành phần môi trường và ô nhiễm môi trường phát sinh dưới tác động của các quá trình tự nhiên và nhân tạo.

Đối tượng quan trắc là: MT không khí, nước lục địa, nước biển và ven biển, MT đất, chất thải rắn, phóng xạ, tiếng ồn...

Nội dung

- + Giám sát chất thải**
- + Giám sát chất lượng môi trường xung quanh**
- + Giám sát các vấn đề môi trường khác**

Ai giám sát môi trường

Theo Thông tư 27/2015/TT- BTNMT không nêu rõ đơn vị nào (chủ đầu tư hoặc cơ quan quản lý nhà nước về môi trường) chịu trách nhiệm giám sát môi trường trong quá trình thực hiện dự án.

Trên thực tế công tác này do Chủ đầu tư mời đơn vị tư vấn thực hiện theo định kỳ và theo các thông số, số lượng, vị trí các điểm quan trắc được nêu trong báo cáo ĐMC/ĐTM đã được thẩm định.

Báo cáo quan trắc được trình cho cơ quan lý nhà nước về môi trường theo định kỳ.